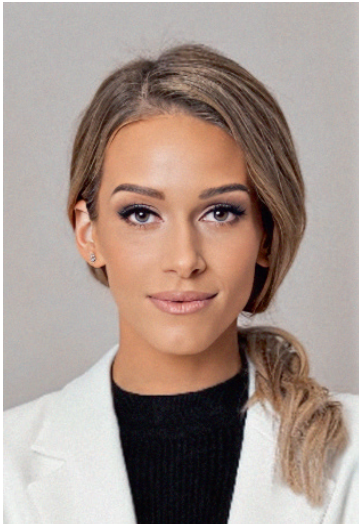

Periorbitaalne nekrotiseeriv fastsiit täiskasvanueas: harv raske haigus kompleksse diagnoosi ja kirurgilise raviga – juhuanalüüs ja süstemaatiline ülevaade*

Isabella-Gabriela Heido-Vendik – Põhja-Eesti Regionaalhaigla plastika- ja rekonstruktiivkirurgia IV aasta resident

Periorbitaalne nekrotiseeriv fastsiit (PNFi) on nekrotiseeriva fastsiidi alavorm – väga raske ja kiire kuluga pehme koe ja fastsia infektsioon periorbitaalpiirkonnas. Tegemist on väga harva esineva seisundiga, mille esinemissagedus ei ole täpselt teada (0,5–3,5 juhtu 1 000 000 kohta). Suremus on muid kehapiirkondi haaravast nekrotiseerivast fastsiidist küll väiksem, kuid hilinenud ravi tõttu tekkinud tüsistused mõjutavad oluliselt patsientide elukvaliteeti (sh nägemiskaotus ja esteetiliselt mitteaktsepteeritav välimus).

Refereeritud artiklis on analüüsitud põhjalikult üht haigusjuhtu (67aastane mees, kallaletungi ohver), mille korral PNF-i ravi hilines, sest patsient pöördus EMOSse alles 14. ründejärgsel päeval. Agressiivsest ravist hoolimata tehti patsiendile vasaku silma enukleatsioon ja ravi järel oli tema nägu oluliselt moonunenud.

Süstemaatilises ülevaates analüüsiti 81 artiklist leitud 38-t täiskasvanute PNF-i juhtu – PNF-i tekke etioloogilisi tegureid, sümptomeid ja ravi.

Artiklist võib järeldada, et parima ravitulemuse tagab PNF-i puhul kiire diagnoos (magnetresonants- või kompuutertomograafilise uuringu tegemine), kohene empiirilise antibiootikumravi alustamine (hiljem

külvipõhine antibakteriaalne ravi) ja agressiivne varajane kirurgiline ravi. Kirurgilist ravi vajab 100% PNF-i-patsientidest.

PNFi on sageli keeruline diagnoosida, sest sümptomid (valu, turse, palavik, mädane eritis) on mittespetsiifilised ja võivad olla tagasihoidlikud. Eelsoodumus või immuunpuudulik staatus, mis PNF-i arengut soodustaks, esines vaid umbes 50%-l juhtudest, kuid enamasti viitas see kehvemale prognoosile. Oluline on patsientide multidistsiplinaarne käsitus, millesse oleks kaasatud nii oftalmolooge, infektsioniste kui ka plastikakirurge.

Artikli põhjal on keeruline teha konkreetseid ravisoovitusi, kuid see annab hea ülevaate PNF-i olemusest. Kuigi tegemist on harva esineva seisundiga, on tähtis parandada meedikute teadlikkust PNF-i, et ravi ei hilineks ning seisundit osataks kahtlustada ka minimaalse trauma järel.

REFEREERITUD:

Pertea M, Fotea M-C, Luca S, Moraru DC, Filip A, Olinici-Temelie D, Lunca S, Carp AC, Grosu O-M, Amarandei A, et al. Periorbital Facial Necrotizing Fasciitis in Adults: A Rare Severe Disease with Complex Diagnosis and Surgical Treatment—A New Case Report and Systematic Review. *J Pers Med* 2023;13:1612. <https://doi.org/10.3390/jpm13111612>

* Ette kantud Põhja-Eesti Regionaalhaigla kirurgiakliiniku *Journal Club*'is 8. oktoobril 2024.